

Beneits (I): variació fonètica(ALDC, IX, F 29. *Soldats beneits*)

Ens ocupem aquí del lexema *beneits*, present en el sintagma *Soldats beneits*, amb força llacunes, especialment en el val. i, menys, en el cat. nord-occ., a causa de l'absència del mot que, en les respostes a les enquestes, ha estat substituït per un altre començat sobretot per *b-* (*bestis*, *bons*, etc.), però també per un sinònim (*moixos*, *ximpls*, *carallassos*, etc.) (veg. mapa 1589).

El mot, en singular, deriva del llat. BENEDĪCTUS (participi de BENE DĪCĒRE 'parlar bé; beneir'), origen de *beneït*, convertit en *benit* 181, 186, per trencament del hiat, o en *beneit*, a gran part del Principat, per retrocés de l'accent (com en *beina* < *baīna* < VAGĪNA), forma que, en plural, esdevé *bene[jts]* (o *bene[jtʃ]*), per palatalització de la -s), simplificada en *bene[js]*, en mall. i men. (com en *deis* < ant. *deīts*), per caiguda de la dental. Per influència de DĪCTUS, amb ĩ > llat. vg. [e]

(cf. it. *detto*), aparegué en el participi la var. *benezet* > *beneet* > *benet* (pl. *benets* 22, 93, *bene[tʃ]* 57, 145, com en el nom de persona *Benet*). Cal dir que com a participi s'usa *beneït*, al costat de *beneit*, que en parlars principatins, mall. i men. ha pres el valor de 'curt de gambals' a partir de 'bondadós, que actua sense malícia'.

Bendits 33, 98, 106, 126 i *benedit* 187 són adaptacions del cast. *benditos* 65, 108, 177, 178, 189, 190.

Les var. *beneït/beneit* tenen un paral·lel en els contraris *maleït*, participi de *maleir*, i *maleit* 'rabiós, irritat, irritable' (< MALE DĪCĒRE).

Són mots normatius *beneit* 'mig idiota; ximple, babau', adjectiu i substantiu, 'participi de beneir', antic i fossilitzat en expressions com "pa *beneit*", "aigua *beneita*", des del DG₁, 1932; *beneït* 'beneït', des del DIEC₁, 1995.

